

Активности заштите биља у воћњаку у августу

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 10.08.2025 *Брой:* 8/2025

Izuzetak prašaste plesni na jabuci i breskvi, rizik od gljivičnih oboljenja je gotovo prošao. Štete od štetnih insekata i grinja su takođe značajno smanjene, jer stari listovi nisu pogodni za njihov razvoj. Pored toga, neki od njih se sele na svoje alternativne domaćine.

Aktivnosti zaštite bilja u avgustu su uglavnom usmerene na zaštitu plodova od oštećenja od crva i listova od minirajućih moljaca, stjenica i drugih štetočina koje razvijaju nekoliko generacija. Pratite oštećenja od grinja, zbog povećanja njihove populacije.

Tretmani moraju biti u skladu sa prethodnim vremenskim intervalima pesticida i vremenom žetve. Treba ih sprovoditi tokom hladnijih sati dana.

U voćnjacima

Svi voćnjaci se prate na prisustvo američke bele gusenice. Kada se pređe ekonomski prag, usevi se tretiraju sa Dipel 2 X (100 g/da).

Američka bela gusenica (*Hyphantria cunea* Drury.) je rasprostranjena širom zemlje. Ima višegodišnji tip dinamike populacije (masovno se razmnožava svakih 5–6 godina). To je tipična polifagna vrsta, napada više od 240 biljnih vrsta koje pripadaju 47 botaničkih familija. Među listopadnim vrstama preferira dud, jabuku, šljivu, trešnju, dunju, orah, javor i jasen.

U Bugarskoj američka bela gusenica obično razvija dve generacije godišnje, a ponekad i delimičnu treću. Prezimljava kao lutka ispod ispucale kore na stabilu drveća, ispod krovova ili plitko u zemljištu. Tek izležene larve iz jedne legla zajedno opletu nekoliko listova svileni nitima i pripremaju zajedničko gnezdo larvi, u kome žive. Gnezdo se postepeno širi dok se hrane i rastu, obuhvatajući čitav terminalni deo grane i ponekad susedne grančice. Do petog stupnja (obično ih ima sedam, ali ponekad i više) žive u gnezdu, koje ih štiti od grabljivica. Posle ove faze larve vode samostalan način života. Njihova gusta dlakavost štiti ih od grabljivih insekata i ptica.

Mlade larve (u gnezdima) delimično skeletiziraju listove, hraneći se jednom epidermom i parenhimom. Starije larve grubo skeletiziraju listove bez uticaja na žile, a najstarije larve konzumiraju čitavu lisnu ploču. U nedostatku hrane, larve mogu takođe površinski glodati plodove. Pri većoj gustini populacije štetočina može potpuno defolirati velika stabla na značajnim površinama.

Moljci druge generacije lete od početka jula do kraja avgusta. Njihova plodnost je još veća (2.500 jaja). Štete od izleženih larvi su često još veće nego od prve generacije, sa maksimumom u avgustu i početkom septembra.

Nakon hranjenja, larve ove generacije se lutkaju i ostaju da prezimljuju. Neke od ranije lutkajućih jedinki mogu se pojaviti kao delimična treća generacija, ali to se dešava samo u određenim godinama i pri veoma niskoj gustini populacije.

Voćnjaci zaraženi voćnim savijačem se prskaju jednim od sledećih proizvoda – Delegate 250 WG (30 g/da), Rapax 100–200 (ml/da), Dipel DF 50–150 (g/da), Avant 150 EC (33.3 ml/da), Decis 100 EC (8.75–12.25 ml/da), Coragen 20 SC (16–30 ml/da). Za remećenje parenja možete koristiti i kombinovane feromonske dispنزере – Isomate – SLR (100 kom/da).

Stabla i debele grane voćaka zaražene potkornjacima se tretiraju jednim od sledećih proizvoda – Decis 100 EC (12.25 ml/da), Coragen 20 SC (30 ml/da), Sumi Alpha 5 EC (0.03%), Karate Zeon 5 SC (15 ml/da).

Mali (naborani) voćni potkornjak (*Scolytus (Ecoptogaster) rugulosus* Ratz.) je rasprostranjen. Preferira koštuničave vrste – breskvu, kajsiju, trešnju, šljivu, ali napada i jabučaste voćke – krušku, jabuku, itd. Ima sorte koje preferira – na primer, sortu jabuke Gloster i podlogu M9. Napada i stare i zapuštene voćnjake i mlade zasade sa zdravim biljkama, što ga čini opasnijom štetocinom od velikog voćnog potkornjaka.

Vrsta razvija dve generacije godišnje. Prezimljava kao larva različitog uzrasta u hodnicima u stabilima i granama voćaka. Žišci druge generacije se pojavljuju u julu–avgustu i mogu se naći do septembra–oktobra. Izgrizaju okrugle izlazne rupe prečnika oko 1 mm. Hrane se pupoljcima i korom grana i izdanaka. Dobro lete i šire se na nova stabla. Posle parenja, ženke izgrizaju ulaznu rupu u osnovi pupoljaka i skeletnih grana i prodiru u grane. Tu prave kratke uzdužne majčinske hodnike (1.5–3 cm). Sa obe strane majčinskog hodnika iskopaju male niše, u svaku od kojih polažu po jedno jaje. U jednom majčinskom hodniku se polaže od 10 do 40 jaja. Plodnost ženki se kreće od 12 do 120 jaja. Posle polaganja jaja ženke ugibaju i začepi ulazne rupe svojim telima. Larve se izležu posle jedne do dve nedelje i izgrizu bočne larvene hodnike, koji su dugi, zakrivljeni i mogu se ukrštati. Često su hodnici potpuno ispunjeni zbijenim izmetom. Izležene larve ostaju da prezimljuju u hodnicima, a pri blažem vremenu hranjenje se može nastaviti tokom zimskih meseci.

Zasadi breskve se prskaju jednim od sledećih proizvoda – Sulphur WG (600 g/da), Solfo 80 WG (750 g/da), Systhane 20 EW (0.03%), Luna Experience (50–75 ml/da), Flint Max 75 WG (0.02%) protiv prašaste plesni; sa proizvodom na bazi deltametrina – Decis 100 EC (12.5 ml/da), Meteor (90 ml/da), Deko EC (50 ml/da) protiv istočnog voćnog moljca, breskovog izdankovog moljca (treća generacija), dudove štitaste vaši, San Jose štitaste vaši; i sa Apollo 50 SC (40 g/da), Valmec (60–96 ml/da) ili drugim proizvodom na bazi abamektina, Voliam Targo 063 SC (75 ml/da), Naturalis (100–150 ml/da) protiv grinja.

Askomicetna gljiva *Sphaerotheca pannosa* (Wallroth) Levelle var. *persicae* Woronichin, sa konidijalnom fazom *Oidium leuconium* Desmazieres, uzročnik prašaste plesni na breskvi, prezimljava između ljuski zaraženih pupoljaka.

Lokalna infekcija se prvo pojavljuje na mladim, rastućim plodovima u obliku širećih praškastih mrlja. Ispod njih plodna pulpa potamni, postane pluteasta i veoma često puca. Mladi plodovi su osetljivi na bolest dok ne dostignu veličinu od oko 4 cm, posle čega se obično ne zaraze. Često, blago zaraženi plodovi rastu do zrelosti za berbu, ali pluteaste mrlje ostaju na njima. U drugoj polovini leta, na listovima i vrhovima izdanaka se formiraju brojne, uglavnom ugaone, hlorotične mrlje, prekrivene sa donje strane praškastim prevlakom. Zaraženi listovi postaju ozbiljno deformisani i, pri visokom pritisku bolesti, nekrotiziraju i opadaju.

Sorte nektarine su posebno visoko osetljive na prašastu plesan.

Bolest se razvija u širokom temperaturnom opsegu, ali pri višoj vlažnosti vazduha, iako su pojedinačne infekcije moguće i u suvim uslovima. Česte i intenzivne padavine su nepovoljne za razvoj prašaste plesni, jer inhibiraju rast gljive i dovode do ispiranja spora ili njihove smrti. Klijanje spora stimuliše svetlost, a zaraženi plodovi se obično nalaze u višim, južnim ili jugozapadnim delovima krošnje drveta.

Breskov izdankov moljac (*Anarsia lineatella* Zell.) je rasprostranjen širom zemlje. Preferira koštuničave vrste. Najjače napada breskvu, kajsiju i šljivu. Pronađen je i na trešnji, bademu, višnji, itd.

Insekat razvija tri generacije godišnje, a u toploj jeseni i četvrtu. Prezimljava kao larva drugog stupnja, a rede prvog, u pupoljcima, mumificiranim plodovima, račvama grana, drškama plodova i na stabilu. Za prezimljavanje larva izgrize malu komoru sa glatkim zidovima, obloženu svileni nitima. Najčešće se komora nalazi na osunčanim srednjim spratovima krošnje. Obično se oko mesta prezimljavanja nakupljaju male hrpe braon izmeta.

Moljci treće generacije lete tokom avgusta–septembra do oktobra. Oštećuju uglavnom izdanke, ali ponekad napadaju i plodove. Jedna larva ošteti 1–2 izdanka i/ili jedan plod. U ovom periodu, dužina hodnika u izdancima je od 2–3 do 8–10 cm. Zaraženi izdanci uvenu, a kasnije im terminalni deo osuši zajedno sa listovima i njihov rast prestane. U malim plodovima, larve mogu uništiti čitavu unutrašnjost, a u većim plodovima izgrizu kratak hodnik u mesnatom delu. Oštećenje podseća na ono od voćnih crvića.

Dudova štitasta vaš (*Pseudaulecaspis pentagona* Targ.) napada dud, breskvu, šljivu, trešnju, badem, orah, smokvu, divlji kesten, trninu, krilasti klič, lovorvišnju, jorgovan, soforu i druge. Danas se može naći širom zemlje.